

צוות חירום יישובי- פלטפורמה מערכתית יישובית להערכות , תגובה וטיפול

בארועי חירום

מנהלת טל בוקר, עכו

רקע

העיר עכו היא עיר מעורבת. המדד הסוציאקונומי הינו 4 ויש בה אירועי חירום רבים. חלקם, מאפיינים את כלל הערים בישראל, כגון מוות כתוצאה ממחלות, תאונות דרכים, שריפות אקראיות וכו' וחלק מאירועי החירום מאפיינים ערים ספציפיות: אירועי ירי, מתח ואלימות בין חמולות ומשפחות, מתח בין יהודים וערבים סביב אירועים ביטחוניים וטרגדיות על רקע משפחות מצוקה קשה.

כשהגעתי לשפ"ח עכו, בנובמבר 2006, מיד לאחר מלחמת לבנון השנייה, מקומו של השפ"ח בעיתות חירום היה מינורי ומיצוב השפ"ח בתחום זה היה נמוך. הפסיכולוגים נתפסו כאנשי מקצוע, שאינם פועלים כשהעיר נזקקת להם. עם כניסתי היה חשוב לי להציב את מקומו של השפ"ח במקום משמעותי בשעת חירום, כפי שעולה מתפיסת שפ"י, וכפי שעולה מן הצורך העירוני. העיר תופסת את השפ"ח כגורם בריאות הנפש והקהילה הזמין והגדול בעיר, וזקוקה לו באירועים שונים.

לצורך כך, השפ"ח השתלב בתוכניות עירוניות של חוסן והוביל את החוסן בחינוך, וכן החל לקיים קשר ותקשורת רציפים עם גורמי רווחה לקראת השתלמויות, תרגילים ולמידה. לאורך מספר שנים היו אירועי חירום מורכבים וקשים שטופלו על ידי השפ"ח ועל ידי הרווחה בתאום אד הוק, בשיתופי פעולה מזדמנים ומתחלפים לפי הארוע.

דפוס התנהלות זה היה יעיל בחלקו, והותיר תהליכים שלמים לא מיושמים, היעדר היערכות בזמן, תהליכי תקשורת חלקיים וצורך " להמציא את הגלגל מחדש" בכל פעם.

אירוע מכונן –

בקיץ 2012, התרחש הפיגוע בבורגס. שלושה נפגעים היו תושבי עכו. שניים נהרגו ואחד נפצע אנושות והועבר אח"כ לארץ לטיפול.

העובדה, שהאירוע היה קשה, מרובה נפגעים במעגלים השונים, ממשפחות הנפגעים ועד לכלל התלמידים במערכת החינוך. אירוע זה כלל סוגיות של רווחה, חינוך, שפ"ח ובטחון (איסוף דגימות DNA לזיהוי חללים, הודעה למשפחות החללים, ניהול הדוברות בעירייה, ניהול הקהילה בעיר שגששה, וליווי המשפחות השכולות...) ולכן חייב עבודה משותפת של השפ"ח, רווחה, בטחון, חינוך ודוברות.

לאחר כשבוע של עבודה מאומצת סיימנו התערבות מורכבת. כחלק מתהליך "מי יציל את המציל" ומעגלי שיח עם האנשים שהשתתפו בהתערבות, עלתה שביעות רצון גבוהה מהתקשורת והתמיכה של הגופים השונים.

מנהלי האגפים ואנוכי העלנו את הרעיון ליצור עבודה מערכתית עירונית מוסדרת לאירועי חירום.

היה חשוב לקדם עבודה מקצועית בחירום, לחזק את הגורמים המקצועיים בעיר ולתת תמיכה, ליהנות מתרומת הפרופסיות השונות, לייעל תפקוד ותהליכים הנובעים ממצבי חירום ומתבצעים לטווח הבינוני והארוך.

השותפים לדרך היו ראש מנהל הרווחה, מנהל תחום חירום ברווחה, ראש מנהל החינוך, סגנית ראש מנהל החינוך, ראש מנהל הביטחון, מנהלת השפ"ח ודובר העירייה.

התהליך

האתגרים המרכזיים היו יצירת שותפות בתקשורת, בהתוויית דרך עבודה מוסכמת, חלוקת משימות, הכרת היכולות, הגבולות והמגבלות של כל גוף. היו אתגרים בדרך. כיוון שבשגרה השפ"ח שייך לחינוך, כניסת הרווחה לתהליך השותפות היה טעון ומעט מתוח. עלתה שאלה למי שייך השפ"ח? - כשבסוף התהליך השפ"ח הגדיר עצמו בהתאם לנהלי החירום כעובד עם הרווחה בסוגיות התערבותיות חירומיות, ועובד בשוטף במקביל למערכת החינוך. קושי נוסף היה ציפיית הרווחה לשותפות מלאה של השפ"ח בהשתלמויות, למרות שצוות השפ"ח מיומן יותר.

לצד זאת קיימנו תרגילים רבים משותפים, פעילות משותפת באירועים מורכבים נוספים כגון מוות בתאונות, אובדן של הורים...

יישמנו בהצלחה את השותפות הזו בקריסת הבניין בעיר העתיקה בפברואר 2014. אירוע זה כלל הרוגים, פצועים, נעדרים, חסרי בית מרובים ששוכנו במלונות, מתח קשה בתוך הקהילה הערבית בעיר סביב הסוגיה שהובילה לפיצוץ, מעגלי פגיעות רבים של ילדים בדרגות קירבה שונות ועוד.

פעילות משותפת באירועים מורכבים נוספים כגון שריפה שפרצה בבניין לאחר הצתה על רקע רומנטי ופגעה במספר רב של משפחות, קריסת התקרה בחניון בתל אביב (2 מההרוגים היו תושבי עכו...) רצח ילד והתאבדות של האם, מוות בתאונות ואובדן של הורים. לצד זאת, קיימנו תרגילים רבים משותפים.

אתגרים לעתיד

אחזקת הקשר ופלטפורמת העבודה שנוצרה, היא המטרה. יש קבוצת וואטצאפ משותפת לראש מנהל הרווחה, ראש מנהל החינוך, ראש מנהל הביטחון ומנהלת השפ"ח, המאפשרת פלטפורמה של תקשורת מיידית לאירועים, העברת מידע וחלוקת עבודה.

ברמה השוטפת, קיים צוות עבודה הנפגש באופן תדיר במקביל לוועדת מל"ח בעירייה. כמו כן, מתקיימות השתלמויות ותרגילים משותפים.

לצד זאת, ישנם מתחים שצצים ועולים מדי פעם סביב ציפיות לא מותאמות, פוקוסים שונים בעבודה המצריכים עבודה תמיידית על הקשר והיחסים, ובהם מושקעת עבודה שוטפת תוך הקפדה על תקשורת פתוחה.